

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasiló „Združenja slovenskih avtonomistov“.
Izhaja vsako soboto.Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
vo ce-
10 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D1—
Inserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 50 p.

† Stojan M. Protić

Preteklo nedeljo je umrl v Belgradu. Vest o njegovi nenadni smrti je vse „prečane“ in vse tiste, ki upajo na sporazum med našimi tremi narodi, zelo potrla. Zakaj bil je ranjki iskren in pošten človek.

O tem človeku vemo, da je silno ljubil svoj narod, iz katerega je izšel. Zanj in za njegovo državo, da bi bila srečna, svobodna in neodvisna, je mnogo delal. Tudi ječe se ni ustrašil. Brez jeremijad in povzdigovanja svojega „mučeništva“ je mirno in dostojno prenesel, kar mu je bila naklonila politična usoda. In ko je nastala Jugoslavija, je bil med vodilnimi političnimi osebnosti v Belgradu edini, ki se je poskušal zares uživati v novo dobo. Resno je študiral in povpraševal po naši kulturi in politični zgodovini; skušal se je preriniti tudi v naš slovenski jezik, da bi mogel bolje pojmiti slovensko dušo.

Za Srbijo ima velike zasluge, saj je bil eden poglavitnih njenih državnikov. Močan je bil kot človek, kot politik in kot državnik predvsem za-

to, ker je bil pošten. Poleg tega je bil izrazita borbena natura.

In ko je videl in spoznal, da je stranka, ki ji je bil soustanovitelj in vodnik, zašla na kriva pota, jo je skušal rešiti zmot. In jo je brez oklevanja zapustil in iz nje izstopil, ko je uvidel, da je njegov trud zaman. Raje je zapustil samega sebe, kot pa odnehal od svojega spoznanja.

Tam v ulici kneza Mihajla je mož neutrudljivo študiral. Tam so našli vsi, ki so stremeli po sporazumu, hrepeneli po enakopravnosti in državljanski svobodi, uho, ki jih je razumno poslušalo; tam so našli tudi besede vere in upanja. Kot državniku in politiku so mu bili vzor Angleži in Amerikanci.

Ko sva se letošnjega junija zadnjokrat videla, pač nisem ob slovesu slutil, da bo ta mož, navidezno še zdrav in krepak, danes že mrtev. Vsi boljši gredo od nas... Spominjali se ga bomo s spoštovanjem in hvaležnostjo.

A. P.

Pet let.

Ta teden smo se spominjali dogodkov, ki so se odigrali pred petimi leti, in nismo bili prav nič veseli.

Leta 1918. se je zrušila stara monarhija avstro-ogrska. V Avstriji v narodnostnem oziru tlačeni in zatirani narodi so postali čez noč sami svoji gospodje v svojih lastnih državah: Čehi na Češkoslovaškem, Poljaki, Hrvatje in tudi mi Slovenci smo uživali takrat za hip svojo popolno neodvisnost.

Slava naše neodvisnosti pa ni bila dolgotrajna!

Takrat je namreč prevladovalo med nami »jugoslovanstvo«. Kamor si stopil, povsod vse »jugoslovanške« fabrike, »jugoslovanške« organizacije in tako naprej. In od vseh strani nam je donelo na ušesa: En narod smo, ena država, en gospodar! Živio Srbi, živijo Srbi in zopet živijo Srbi!

Tako je pred petimi leti zijalo in kričalo vse, kar je lazilo in se plazilo po slovenskih tleh. Slovenci smo takrat pozabili, da smo Slovenci, pozabili smo, da smo narod, pozabili smo, da živimo svoje lastno življenje. In v svoji prirojeni ponižnosti smo se takoj vrgli na kolena pred novega gospodarja, še predno smo se do dobra oprostili starega!

V naravnost »živinskem pijančevanju« (tako je stalo tiskano na plakatih prve narodne vlade, op. ur.), ki se je bilo takrat razpaslo po celi deželi, smo plavali v svojem »jugoslovanškem« navdušenju dalje in dalje, a nihče ni vedel, kam.

Danes pa vemo, vidimo in čutimo, kam smo priplavali. Slovenska neodvisnost je šla, na njeno mesto pa ni stopila svoboda, ni stopila demokratija, ni stopila ravnopravnost in pravica, ampak še huj-

Kaj hočemo? Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

še zatiranje kakor smo ga prenašali pod Avstrijo.

Nekdaj smo imeli v deželi nemško uradništvo. In danes? Nekdaj smo imeli na poštah nakaznicah, na javnih poslopih itd. dvojezične napise. Takrat smo se pritoževali nad takim nasiljem. A kaj imamo danes? Pa se nihče ne zga-ne! Nekdaj, ko smo bili še »tlačeni, zatirani in ponižani,« smo imeli prvovrstno upravo in smo dobili kljub nemški vladi vsaj svojo pravico, če smo jo iskali. A danes? Danes smo »osvobojeni« in »ujedinjeni, toda pravice ni več...»

Danes se nam odpirajo oči na stečaj kakor vrata na skednju. Da-

nes spregledujemo! Danes vemo, kaj pomeni »jugoslovanstvo«, danes vemo, kaj pomeni »ujedinjenje«, danes vemo, kaj pomeni pet let »svobode«... Pet let!

Pet let svetovne vojne je odprlo oči mnogo ljudem. Tudi pet let »svobode« nam je odprlo oči. Tako odprlo, da vsaj po petih letih zopet vemo, da smo Slovenci in da smo narod. L. 1918. tega nismo videli, danes pa vemo. In če Srbi nimajo nobene druge zasluge za nas, kakor da so nam pet let odpirali oči in jih tudi odprli, je že samo to dovolj vzroka, da smo jim hvaležni in da jim navdušeno zakličemo: Ziveli!

Nasilje.

Laška vlada je vpeljala za slovenske ljudske šole italijansčino kot učni jezik. Tak zakon je sklenila »kulturalna« Italija v prosvitljenem dvajsetem stoletju, torej v dobi, ko že zamorci svoje otroke poučujejo v lastnem, materinem jeziku.

Proti temu nasilju in barbarstvu je cela Slovenija in cela Jugoslavija glasno protestirala. Temu protestu se pridružujemo tudi mi, dasiravno smo prepričani, da bo ostal naš protest brezuspešen. Lah je in ostane Lah.

Protesti zaležejo, kadar stoji za njimi moč. To moč si moramo priboriti. Imeli jo bomo takrat, ko bo postal Balkan velika, močna in svobodna zveza prostih in svobodnih držav.

Tudi italijanska kasarna ne bo večno držala. Tudi v Italiji se bodo dvignili njeni danes tlačeni in zatirani deli in zahtevali svobodno združenje v federativni republikli.

Takrat bode tudi našim rojakom ob Soči zasijala svoboda.

Prispevek k zgodovini boja za avtonomijo Slovenije in federacijo države.

(Poroča Albin Prepeluh.)

IV.

Govoreč o tem poglavju naše povojne politične zgodovine, moramo imeti pred očmi tudi tedanje politično ideologijo slovenskega naroda. Politiki, ki so bili že pred vojno zgolj nacionalistično orijentirani, so bili po zlomu Avstro-ogrske monarhije za centralistično urejeno državo. Do tega jih je vodila njihova politična miselnost in nagnjenost iz predvojnega dobe, ker so pač zrastle iz avstrijskih razmer. Kar je imel doslej politične in administrativne moči Dunaj, to imej poslej Belgrad. Da bi se morali

Slovenci v novi državi udejstvovati tudi kot narod, na to je prav malo kdo mislil. Vendar so te vrste politiki svoja centralistična nagnjenja izražali le bolj idejno, zakaj v praktičnem političnem udejstvanju še dolgo niso bili tako ekstremni centralisti, kakršne so se pokazali šele davno pozneje: v konstituantli. Ko je odstopila prva slovenska narodna vlada, je bilo treba sestaviti novo: deželno vlado za Slovenijo. V ta namen so se sešle na posvetovanje vse tri tedanje politične stranke v Sloveniji: SLS, JDS in JSDS. Ta pogajanja so bila zelo dolgovozna in muč-

LISTEK.

22

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Zaradi njega?“ se je gospa začudila. Že je ban hotel odgovoriti, toda na mah je okrenil glavo proti vratom, za katerimi se je čul glasen govor. Vstopil je sluga in javil, da želita podban in neka stara gospa govoriti z banom. Nekoliko v zadregi je resno odgovoril: „Reci, da ne maram — ne, da ne morem, da imam nujne opravke — nikakor, nikakor!“ Toda v tem trenutku so se za slugo odprla vrata. V sobo je prihrumel visok, lep stavec, plešast, mračen, z dolgo, belo brado in resnim, samozavestnim licem. Porinil je slugo v stran, stopil naprej, za njim pa je stopila v sobo gospa Uršula Heningova, blede, jezna, z objokanim obrazom. Peter je zdrznil in prebledel.

„Spoštovani gospod ban!“ je začel stavec mirno in jasno, „ne zamerite! Čul sem, da imate opravke. Toda nujnejšega ni, kakor Vam ga prinašam jaz. Zgodilo se je nekaj nezaslišanega, razbojniškega. Ban je v naši deželi namestnik kralja, ban mora čuvati pravico vsak čas, zanj ni nujnejšega opravka!“

Ban je stisnil obrvi in ošinil prišleca z jeznim pogledom, toda stavec je samozavestno

dvignil glavo in mirno gledal Petra, z rokama za širokim srebrnim pasom, ki mu je ovijal črno haljo.

„Kaj želite, gospod Ambrož?“ je ban resno vprašal starca, dočim je banica s plahimi očmi gledala zdaj podbana, zdaj njegovo spremlevalko.

„Za sebe nič!“ je odvrnil Ambrož Gregorijanec. „Toda Vaš namestnik sem in pripeljal sem pred Vas to plemenito gospo, ki ima mnogo želeti —“

„Ki ima želeti vse.“ je živahno zakričala Uršula, ki je komaj sopla od gneva. „Vse hočem, gospod ban, ker ničesar nimam. Saj veste, kdo sem?“

Peter je prikimal in polglasno rekel:

„Govorite, gospa Heningova!“

„Pri Bogu, da bom,“ je planila Uršula, dvignila glavo in pritisnila roke na burna prsa. „Ne vem, s čim bi naj začela. Kača se mi vije okrog srca, žalost in bridkost mi stiskata grlo. Oprostite! Greh je in sramota pred Bogom! Saj me boste poslušali, kaj ne? Poslušati me morate, ker ste ban, ker ste plemič, ker ste človek! Poslušati me morate, ker sem žena, mati, vdova — ker bom lahko še levinja. Čujte, prosim Vas! Če Vas v gozdu napade človek in Vam strga z vratu zlato verižico, boste rekli: ropar je, to je njegov poklic, če ga dobim, pojde na vešala. Če vas po zimi napade

gladen volk, boste rekli: nespametna in divja zver je, to je njegova natura — in s kroglo mu boste razbili črepinjo. Če Vas sredi polja zaloti divji Turek, boste rekli: sovražnik moje svobode in vere je; z junaško sabljo mu boste vzeli glavo. To je vse popolnoma naravno. Toda kaj boste rekli, če vara krščen človek ubogo rodbino z Judeževim poljubom, če prvi sodnik države vdovi izcigani pogodbo, pa jo potem raztrga, pohodi in svoj starodavni grb opljuje? Kaj? Kaj boste rekli, če sivobradi velikaš, ki nosi ob kraljevem boku državno zastavo, v temni noči, skrivaj kakor hajduk ubogo vdovo, uboge otroke iz davne dedovine požene na golo zemljo, na trdi kamen, brez vsega? To ni naravno, to ni človeško; to je zverinsko, to je hudičevo! Kaj boste rekli na to, gospod ban, kaj?“

Peter Erdödi ni rekel nič.

„Vidim, da me ne razumete,“ je nadaljevala Uršula; „jaz govorim noro, kaj ne? Jezik se mi opleta, pamet se mi je zmešala. Kako tudi ne? Saj sem skoro izgubila vero v Boga! Pa si bom opomogla. Čujte! Bator je z menoj sklenil pogodbo. To Vam je menda znano?“

„Da,“ je odgovoril ban in mirno gledal razjarjeno gospo.

„Po tej pogodbi sem šla stanovat v Stubico, tudi to veste?“

Ban, da ve.

(Dalje prih.)

na. Spornih jabolk je bilo več. Prvič: Katere panoge javnega gospodarstva in administracije naj ostanejo avtonomne in kaj naj se prepusti centralni vladi? Drugič: Kdo naj nadzoruje delo delegatov centralne vlade? Tretjič: Katere resore in koliko naj upravlja vsaka od teh treh strank? Četrto: Koliko zastopnikov dobi vsaka od teh strank v „Državnem Veču“ (pozneje imenovanim „Začasno narodno predstavništvo“) in petič: Koliko zastopnikov naj dobi „Pokrajinski zbor“ in po kakšnem ključu naj se porazdeli mandati? Pripomniti moram, da se je tako vzpostavljeno „parlament“ in „Pokrajinski zbor“ mislil od vseh le kot zasilno sredstvo, ki se stranke zedinijo nanj le, dokler ne bo mogoče razpisati volitev ne le v ta dva zastopstva, ampak tudi v občine. Takrat ni nihče mislil, da se bo tako oživitveno „Začasno narodno predstavništvo“ tako nezno dolgo vlekel kot se je, in da „Pokrajinskega zbora“ sploh ne bo. Končno so se omenjene tri slovenske politične stranke zedinile in sestavile vlado in sporočile imenoma svoje zastopnike za „Državno Veče“ in za „Pokrajinski zbor“ tudi javnosti potom časopisja.

V kakšnem duhu so se vršila imenovana medstrankarska pogajanja in kakšna politična ideologija jih je obvladovala, naj v ilustracijo služi zapisnik z dne 8. januarja 1919. leta.

Glasil se: „Zapisnik o razgovoru dne 8. jan. 1919 za sestavo nove vlade in o ključu med strankami za „Državno Veče“ in za „Pokrajinski zbor“.

Navzoči: dr. Vl. Ravnihar, A. Ribnikar, dr. Novak, dr. Kramer, B. Remec, dr. Cankar, dr. Mohorič, A. Kristan, dr. M. Korun in A. Prepeluh.

Minister g. dr. Kramer pojasni po razgovoru z ministrom notranjih zadev g. Sv. Pribičevićem, da je računati poleg predsednika in podpredsednika na pet avtonomnih resorov, ako je minister za socialno politiko zadovoljen, da se poverjeništvu za socialno skrbstvo prišteje k samostojnim resorom. To bi bili tile: **notranji, prosveta, pravosodstvo, narodno gospodarstvo** (javna dela), **kmetijstvo in soc. skrbstvo**. Drugi indirektni resori bi pripadli v referat predsedstva.

Zastopniki SLS izjavijo na to, da morajo zadevo v svrhu odobritve predložiti svoji stranki.

Zastopniki strank preidejo na to v razpravo o ključu za „Državno Veče“ oziroma za „Pokrajinski zbor“.

Zastopniki JSDS izjavijo, da smatrajo zase kot primeren ključ: 50% SLS, 25% JDS in 25% JSDS; od teh slednjih dveh pa naj pripadeta dva mandata Trstu. O njih porazdelitvi odločaja „Narodni svet“ v Trstu.

Zastopniki JDS izjavijo, da je ta ključ za nje nesprejemljiv ter da je najmanjše kar zahtevajo ena tretjina mandatov.

Zastopniki SLS izjavijo, da naj se za podlago izračunanja ključa vzamejo zadnje državnozbornske volitve.

Prihodnja seja se določi na petek, 10. t. m. ob 8½ uri zvečer. Prepeluh s. r., dr. Ravnihar s. r., dr. Fran Novak s. r., dr. Mohorič s. r., Ribnikar s. r., dr. Korun s. r., B. Remec s. r., A. Kristan s. r.

Pogajanja so se končno končala s tem, da **avtonomna deželna vlada za Slovenijo** upravlja sledeče resore: notranje zadeve, nauk in bogočastje, pravosodje, narodno gospodarstvo in socialno skrbstvo. Poleg teh poverjeništev pa je obstojalo že poprej imenovano predsedstvo in podpredsedstvo.

Število „deželnih poslancev“ se je določilo na 90. Po strankarski pripadnosti bi jih bilo: SLS 47, JDS 27, JSDS 14 in Primorje (Trst) 2.

V.

Po završenih medstrankarskih pogajanjih (drugih današnjih, samostojno organizovanih strank tedaj v Sloveniji še ni bilo) so stranke imele zborovanja svojih zaupnikov. Jaz morem podati točnejšo sliko tedanjega političnega razpoloženja le tistih ljudi, med katerimi sem tedaj največ živel: delavci in malimi kmeti. Med

tem delom našega naroda je bilo najti poleg radikalnega socialnega gibanja tudi misel, ostati na domačih tleh **samostojen** in suveren gospodar, katero misel so pozneje izbrali „Samostojni kmetje“. To misel pa so ljudje že tedaj izražali tako kot dandanes: **Federativna republika**.

Že 19. jan. 1919 je zborovala v Ljubljani „Vseslovenska delavska socialna dem. konferenca“. Izvolila je v smislu medstrankarskega dogovora 6 delegatov za „Državno Veče“ in 14 delegatov za „Pokrajinski zbor“. V posebni resoluciji je podala tudi smernico glede nove države: „V svrhu konsolidiranja razmer na Balkanu, ponavljamo zahtevo po **balkanski federaciji** v smislu belgrajskih sklepov iz l. 1910. (Balkanska soc. konferenca l. 1910. v Belgradu, katere se je udeležil za Slovence dr. H. Tuma.)

Med tem se je začelo sušljati o intrigah demokratske stranke proti sklicanju **deželnega zbora za Slovenijo**. Z ozirom na to je dne 25. januarja 1919 priobčil „Naprej“ uvodnik: „Poziv na Belgrad!“ Tu se bere:

„Pravijo, da imajo v Belgradu strah dati pokrajnam preveč moči v roke, pravijo da hoče Belgrad strogo centralizacijo; to da je vzrok cinčanju zajedniškega ministrstva.

Ali nimamo zato Korošca in Kramerja, da v zajedniškem ministrskem svetu povesta, da je vsaka uprava nemogoča, če ne dobi pokrajinska uprava zaenkrat še kar najširši delokrog?“

„Pa pogledimo si zadevo „Državnega veča“ in „Pokrajinskega zbora“. Eden glavnih vzrokov ljudskega nezadovoljstva z dosedanjjo vlado je pomanjkanje javne tribune, s katere zastopniki ljudstva lahko tolmačijo svoje zahteve in kontrolirajo upravo.“

Početkom februarja 1919 se je med tedanjimi vodilnimi političnimi listi razvila živahna diskusija glede nameravanega sklicanja **deželnega zbora**.

„Slovenski Narod“ je dne 12. februarja 1919 zahteval takojšnje sklicanje „Državnega Veča“; deželni zbor pa naj pride šele za njim, ker so deželni zbori ostanek Avstrije. Treba je okrožiti, na kar postanejo vsi deželni zbori in sabori nepotrebni in odmrjejo.

Isti list je prinesel že naslednji dan uvodnik: „Vlada naj ljudstvo“, v katerem naglašajo, naj bodo deželni zbori le pomoček, da se čimprej likvidira sedanje stanje, to je deželna vlada. Bodočnost imajo okrožja, na katere se naj prenese kar mogoče veliko samoupravnih poslov. Tam bo revidiralo ljudstvo.

Dne 14. februarja prinaša „Slovenski Narod“ polemiko z SLS, češ, da je začela akcijo za sklicanje **deželnega zbora** kot kontrolnim organom deželne vlade. JDS je res pristala, da se ima po konstituiranju nove deželne vlade sklicati tudi deželni zbor v Ljubljano in je celo kot prva imenovala svoje delegate. In pravi: „Da se deželni zbor še ni sklical, pač ni krivda JDS, ampak „Slovenec“ dobro ve, da je krivda onstran Kolpe, kjer nekatere stranke, ki so gotovo SLS bližje kakor nam, žele tak deželni svet oziroma zbor, ki bi pomenil državo v državi in vsadil kal razdora v obliki trializma ali še več.

Naslednji dan je priobčil g. dr. Ivan Tavčar v „Slovenskem Narodu“ članek: „Brez zamere“, v katerem sicer priznava potrebo državnega in deželnega zbora in sklicanje obeh, vendar misli, naj bi bil deželni zbor le posvetovalni in kontrolni organ deželne vlade, ne pa tudi zakonodajna oblast. Tam govori o naredbah deželne vlade in dvomi o njih pravoveljavnosti. Kritikuje najbolj poverjeništvu za socialno skrbstvo, kjer pisalni stroji neprenehoma tipkajo nove naredbe in je mnenja, da je treba določiti kompetence.*

* Dr. Ivan Tavčar se je pozneje zelo spremenil. Leto dni pred svojo smrtjo mi je izjavil: Bil sem centralist, ker so me prepričevali, da je mogoče to državo rešiti le s centralistično vlado in upravo. Sedaj vidim, da sem se motil. Ta država bo obstala le, če zmaga federalizem — za avtonomijo je že prepozno. Mislim, da je isto izpovedal tudi g. univ. prof. dr. Ivanu Prijateljju.

Tudi SLS je zahtevala — kakor kaže že polemika „Slov. Naroda“ — sklicanje deželnega zbora. To je bilo odločilnega pomena, kajti imela je absolutno večino slovenskih mandatov v „Državnem Veču“ (20 : 17) in v „Pokrajinskem zboru“ (47 : 43), nadalje predsedstvo v deželni vladi za Slovenijo in podpredsedništvo v centralni vladi v Belgradu.

Že 11. februarja 1919 je prinesel „Slovenec“ uvodnik „Naš deželni zbor“, v katerem pokazuje na potrebo njegovega sklicanja iz narodnih, legaslativnih in praktičnih upravnih razlogov, zahtevajoč, da se skliče.

Že naslednji dan prinaša „Slovenec“ zopet „dopis s Štajerskega“ na uvodnem mestu pod naslovom „Zahtevamo deželni zbor!“, v katerem naglašajo, da je uvodnik od prejšnjega dne našel veliko odobravanja med ljudstvom. Članek navaja zlasti gospodarske in upravne razloge za sklicanje deželnega zbora.

In 14. febr. prinaša „Slovenec“ zopet uvodnik „Državno veče in deželni zbor“, ki končuje: „Skličite **takoj deželni zbor**, in ko bo tehnično mogoče, tudi „Državno veče“.

Tretja, socialistična stranka, je hodila v tem vprašanju vzporedno pot s SLS. Bila je tudi v praksi aktivna in agilna.

„Naprej“ z dne 15. febr. 1919 je nisal: „Liberalci proti ljudstvu!“ Naša stranka zahteva, da se nemudoma skliče „Državno veče“ in „Pokrajinski zbor“. „Narod“ se temu protivi. Pravi, da pomeni sklicanje pokrajinskega zbora — separatizem. „Narod“ dobro ve, da se morajo premagati velike tehnične težkoče, da bo mogoče sklicati „Državno veče“. „Pokrajinski zbor“ pa se lahko skliče takoj, za to ni nobenih ovir.“

„Pervaki“.

V starih časih se je svet jako rad pretepal. Kmečki fantje si to veselje tudi še danes radi privoščijo, toda v starih časih je bilo pretepanja še mnogo več.

Okoli krepkega pretepača se je navadno nabralo še več drugih ljudi, ki so mu pomagali. Pomagali pa so mu zato, ker so se ga sami bali, pa tudi zato, da bi on njih branil. Tako so počasi postali vsi **strahopetci in figovci — podložniki in podaniki**, močni in samozavestni pretepači pa so postali — **vladarji** (z različnimi naslovi).

To razmerje je trajalo v človeški zgodovini mnogo let, cela tisočletja. Nekega dne pa se je to razmerje spremenilo: „Strahopetci“ so se zavedli, da večnega pretepanja le ni treba in da vsled tega tudi komandanta ni treba. Nekdanji strahopetci so postali zavedni ljudje, ki so rekli: **Mi ne rabimo nobene komande več in nobenega „voditelja“ več, ampak mi sami bomo odločevali o svoji usodi po naši prosti volji**. Mi ne pripoznamo več nikakih „voditeljev“, ampak samo izvrševalce naše proste in svobodne volje. Mi smo gospodje, ker mi nosimo vsa javna bremena!

Tako je nastala **moderna demokracija**, ki ne pozna več „voditeljev“ in „komandantov“, ampak **samoljudsko voljo** kot izvor in začetek vsake, tudi najvišje posvetne oblasti.

To spoznanje pa med Slovence ni zelo globoko prodrlo. Mi živimo še zelo globoko v dobi raznih „voditeljev“ in „komandantov“ in mnogo premalo upoštevamo svobodno voljo ljudstva.

Kaj pomeni beseda „avtonomija“?

Pogostokrat slišimo očitane, da „avtonomisti“ sami ne vemo, kaj hočemo, in da nam pomen besede „avtonomija“ sploh ni jasen in razumljiv.

Zato mogoče ne bo odveč, če na kratko pojasnimo, kaj je „avtonomija“.

Beseda „avtonomija“ je sestavljena iz dveh grških besed: avtós in nómos. „Avtós“ pomeni „sam“ in „nómos“ pomeni zakon. „Avtonomen“ je torej tisti, ki si „sam“ daje svoje „zakone“ ali postavbe.

Dne 11. febr. 1919. se je na seji vodstva soc. dem. stranke govorilo tudi o zavlačevanju „Pokrajinskega zbora“ ter se je na moj predlog sklenilo: „Z ozirom na politični položaj, zahteva jug. soc. dem. stranka, da se takoj skliče „Državno veče“ in deželni zbor. Nujnost je utemeljena v razmerah in **bodočnosti te nove države**.“ Ta sklep je objavil naslednji dan na čelu lista „Naprej“, tajništvo pa je dobilo nalog, sporočiti ga predsedstvu deželne vlade. To je bil tisti dopis, ki ga omenja g. dr. Brejc v svojem članku „Samostojni Hektor“.

Za sklicanje deželnega zbora so bile toraj vse tri v deželni vladi zastopane slovenske stranke, vendar z razliko, da so demokrati naglašali njegov prehodni pomen, ki naj bo le upravnega, ne pa tudi zakonodajnega značaja.

V ilustracijo politične ideologije med slovenskimi socialisti tedaj naj služi še pripomba, da je bilo tedanje vodstvo soc. dem. stranke mnenja, da pripada sklicanje „Državnega veča“ centralni vladi, sklicanje „Pokrajinskega zbora“ pa domači vladi, ki da je avtonomna. Temu naziranju je dal izraza tudi „Naprej“, pišoče, da ni nobenih ovir za sklicanje „Pokrajinskega zbora. (15. II. 1919.)

To je bilo vsaj deloma tudi v popolnem skladu z adresno „Narodnega veča“ v Zagrebu dne 1. decembra 1918 v Belgradu, ki je rekla: „Iz istoga razloga ostali bi na snazi pod kontrolom državne vlade dosedanj **avtonomni administrativni organi, koji će za svoje uredovanje biti odgovorni i avtonomnim predstavništvima**.“

Kdo pa naj ta „avtonomna predstavništva“ skliče — to vprašanje je ostalo odprto.

(Dalje prih.)

Tako n. pr. smo imeli pred leti med seboj vse polno „narodnih voditeljev“ in „narodnih pervakov“. Kar je rekel mestni gospod — navadno advokat — to je bilo in je moralo biti nekaj svetega in nedotakljivega. Bog ne zadeni, da bi se bil predznil tudi preprost človek povedati svojo misel, ki bi bila nekoliko drugačna kakor misel gospoda „pervaka“! Takega človeka so takoj brez usmiljenja „obglavili“!

In zelo tako je še dandanes. Le pogledimo, kako je n. pr. na raznih shodih. Ljudje se zbero, mestni gospod pride in govori, in ljudje ponižno vrte svoje klobuke med prsti in poslušajo, kaj pripoveduje „pervak“, in potem se razidejo. **Redko, jako redko se dogodi, da bi vstal tudi kmet ali drug priprost človek, ki bi se upal ziniti: „Ti, gospod „pervak“, po mojih mislih nimaš prav!“** To se pa sploh nikdar ne zgodi, da bi kdo rekel: „Ti, gospod, — ti nisi „gospod“, ampak mi smo gospodje, ker mi dajemo oblast in moč! Ti nisi „pervak“ ampak ti si samo izvrševalec naše volje, in če si sposoben, da našo voljo izvršiš, ostani naš „pervak“, če pa nisi sposoben, si bomo pa zbrali drugega „pervaka“! Nas tvoja lastna volja nič ne briga, ker te nismo postavili mi za „pervaka“, da vršiš svojo voljo, ampak zato, da izvršuješ našo voljo!“

Ali ste že kdaj slišali take besede? No, vidite! Dokler pa **takih besed ne bomo slišali, moramo o demokraciji — molčati!**

razmerje imenujemo „personalno uni-
jo“, ker je obema državama skupna
le ena oseba (persona), vse drugo
pa imate taki dve državi popolnoma
vsaka za sebe in si dajeta svoje po-
stave še vedno vsaka sama sebi. **Pol-
polna** „avtonomija“ tako razmerje si-
cer ni več, ampak „država“ je še
vedno „neodvisna“ vsaj na znotraj.

Lahko gremo pa še dalje. Lahko
se zgodi, da skleneta dve državi (ali
pa dva ali več narodov) pogodbo, da
bodo imele skupnega vladarja (pred-
sednika), skupen zastop na zunaj in
skupno armado in skupne finance itd.,
vse ostale zadeve javnega življenja
pa si urejajo dotične države same.
Tako zvezane države imenujemo
zvezne ali **federativne** države. Stvar
pogodbenikov je, koliko svojih „av-
tonomnih pravic odstopijo skupnosti
in koliko si jih pridržijo. Take „drža-
ve“ niso več **popolnoma** „avtonom-
ne“, ker so se nekaterih svojih prav-
vic na korist skupnosti prostovoljno
odrekle, pač pa so „avtonomne“ v
vseh zadevah, ki niso skupne. V vseh
neskupnih zadevah si dajejo svoje
postave lahko same, brez tujega vme-
šavanja in brez tuje kontrole.

Čisto drugačno pa je razmerje,
ki nastane, če si pridržijo n. pr. držav-
na oblast pravico nadzorstva ali
kontrole nad kako drugo oblastjo,
n. pr. nad deželnim zborom ali nad
občino.

Državna oblast n. pr. lahko do-
voli, da za gotove krajevne potrebe
skrbi dežela, okraj ali občina. Dežela
dobi na ta način pravico, da **poleg**
države še sama skrbi s **svojimi last-
nimi sredstvi** n. pr. za ceste, za bol-
nišnice itd. Tako razmerje med dr-

žavo in deželo imenujemo tudi „de-
želno (ali pokrajinsko) avtonomijo“,
ali pa „okrajno avtonomijo“ ali pa
„občinsko avtonomijo. Od **pravega**
pojma „avtonomija“ je pa **te vrste**
„avtonomija“ že tako oddaljena, da
sploh po krivici nosi to ime, ker si
država navadno pridržuje **pravico**
kontrole nad temi „avtonomijami“. Kjer
se pa začne **nadzorstvo**, tam je **prave**
avtonomije konec in tam se
pričenja **navidezna** avtonomija. Če
bi smeli deželni zbori sklepati vsaj
gotove vrste zakone **brez odobritve**
državne oblasti, bi bil to vsaj skro-
men košček „avtonomije“, ker bi si
dežela lahko dajala „sama“ vsaj dve
ali tri vrste zakonov ali postav —
navadno pa država niti tega ne do-
voli, ampak dopušča le „milostno“,
da ljudje plačujejo poleg običajnih dr-
žavnih davkov **še nekatere davke**
posebej za svoje lastne krajevne po-
trebe. Če se pa državi zazdi, da de-
žela dovoljuje sebi preveč in se dr-
žava sama polakomni tistega denar-
ja, pa država navadno deželnih dav-
kov — ne odobri. To pa ni nobena
„avtonomija“ več, ampak je farba-
rija.

Kdor torej zahteva resnično „av-
tonomijo“, mora zahtevati, da si ob-
čine, okraji, dežele itd. dajejo lahko
vsaj nekaj svojih postav same, brez
kontrole in brez privoljenja države.
Kolikor obsežnejši je tisti javni delo-
krog, v katerem si lahko „sam“ da-
jem postave, toliko bolj sem „avto-
nomen“. Zato bomo tudi Slovenci to-
liko bolj „avtonomni“, kolikor več
svojih **državnih pravic** nam bo mo-
goče pridržati in izločiti iz kontrole
državne ali skupne oblasti.

Dnevne vesti.

Politična šola. Iz »Jutra« po-
snemamo, da nameravajo demo-
kratje prihodnji teden imeti v Ljub-
ljani »politično šolo«. Poklicali bo-
do baje v Ljubljano precej ljudi z
dežele, ki jih bodo poskusili v ne-
kaj dneh »naučiti« toliko »politike«,
da bodo šli lahko po končani šoli
vsak med svoje ljudi, da bodo tudi
te »učili«. Kaj in koliko se da po-
litike naučiti v par dneh, si vsak
lahko sam misli. **Politična šola je**
najtežja in najdaljša šola, ki ji
sploh nikdar ni konec. Zato tudi
nameravana demokratska »politi-
čna šola« ne bo kdovekaj. Kdor se
pa hoče res politično izobražiti in
kdor hoče spoznavati razna politi-
čna vprašanja tako, **kakoršna so**, in
ne tako, kakor bi jih nekateri ljud-
je mogoče želeli, **ta naj naroči »Av-
tonomista«.** »Avtonomist« je danes
za Slovence najboljša »politična
šola, ker brezobzirno pove vse,
kar in kakor je.

Najboljše kupčije so kupčije z
državo. Samo napraviti je treba
znati take kupčije, da so dobre. Na
način, kakor je napravil kupčijo z
državo neki posestnik v ljubljanski
okolici, se kupčija seveda ne sme
delati. Ta mož je napravil kupčijo
tako: Prodal je državi lep kos zem-
lje za tristo tisoč dinarjev. Ni sicer
sveta prodal rad, ampak ko je slišal
besedo „razlastitev“, se je udal in
prodal. Tudi v zemljiško knjigo so že
vpisali novega gospodarja — drža-
vo — na podlagi kupne pogodbe.
Samo denarja mu niso plačali na
podlagi kupne pogodbe. Mož je oble-
tal vse ljubljanske oblasti, pa zastoni.
Končno so mu svetovali, naj si naj-
mahe belgrajskega advokata, ki bo
stvar spravil v pravi tir. Rečeno —
storjeno. In glej, belgrajski advokat
je res pisal možu iz ljubljanske oko-
lice, da leži pogodba na ministrski
mizi, ampak podpis nekaj velja. Ta-
ko nekaj malega — samo sto tisoč
dinarjev! Ali je to kakšen denar?
To je bagatela za poštenega člove-
ka, ali kakor pravimo po domače:
smrkarija. Mož se je počelal za uše-
si, ugibal to, ugibal ono, končno je
pa dejal s kislim obrazom: Pa naj
bo, bom vsaj 200 tisoč dobil. In je
podpisal in dobil 200 tisoč za zem-
ljo, oni v Belgradu pa 100 tisoč —
za podpis. — Vidite, tako se takih
kupčij ne sme delati. Ampak tako-le
se napravi taka kupčija: Če hoče dr-

žava od tebe hišo ali kašno zemljo,
zahtevaj 3, 4 ali 5 milijonov, kakor je.
Potem pa reci komisiji: Meni 3 mi-
ljone, vam pa dva — ali ste zado-
voljni? In gospodje ti bodo plačali za
hišo, ki ni vredna niti 5 tisoč, z mir-
nim srcem tudi 3 milione, če bodo
vedeli, da dobe oni dva, in bodo
kupčijo podpisali, državna blagajna
oziroma davkoplačevalec bo pa vse
skupaj plačal.

Nova obrt. Tako nekje ob meji
živi bajtar ali kakor pravijo pone-
kod: kajžar. Ta možiček je seveda re-
vež. Pri vsi svoji revščini pa je ve-
lik patriot. Posebno sovraži Lahe. Mož
ne dela drugega kakor premissluje
noč in dan, kako bi Lahe ugonobil.
Pa je prišel nekega dne na sijajno
misel, da bi bilo Lahe najlojše uničiti
z jugoslovanskim tobakom. Tega to-
baka še slon ne prenese, kaj šele
Lah! In tako je prišlo, da je mož za-
čel nositi Lahom jugoslovanski to-
bak. Nosil ga je navadno ponoči, am-
pak patriot mora delati za državo
tudi ponoči. Naše oblasti so pa zve-
dele, kaj ta mož ponoči počne in so
se ustrašile, češ kaj bo, če bo zvedela
belgrajska vlada, da ta človek za-
struplja Lahe, naše velike zaveznike,
z jugoslovanskim tobakom? Nekaj
časa so ugibali, pa so prišli končno
do takega spoznanja, da se tega mož-
ža ne sme kaznovati, kajti če bi ga
kaznovali zaradi njegovega patri-
otizma, bi dobili posla z „Orjuno“,
pač na da ga je treba obdavčiti. In
so šli in mu napisali na listek, naj
plača za izvrševanje svojega ponoč-
nega posla 40 tisoč kron davka. In
ko je naš bajtarček dobil to pisanje v
roke, se je razveselil in dejal: „Bom
imel vsaj ponoči mir, ker sedaj smem
svojo obrt izvrševati tudi podnevi.
Ali se bodo ibratjarji jezili, ko jim
bom ta ceglec pokazal!“

Še ena obrt. Nekje živi dekan ali
kakor pravijo ljudje „gospod tehant“.
Ta gospod so dobili lepega dne od
davkarje vabilo, naj plačajo 130 di-
narjev obrtnega davka. Gospod so
ugibali in ugibali, kakšno obrt da iz-
vršujejo, pa jo niso mogli uganiti. Po-
godil pa jo je kaplan, ki je dejal: „Jaz
pa vem, kaj in kako! „Auskoch“ imate,
ker imate mene in mojega tovari-
ša na hrani!“

Nekaj in sedaj. V stari Avstriji
so imeli vojake. Kdor je dočkal 21.
leto svoje starosti, je moral v kasa-
rno. Tam ga je dva meseca zmerjal

gospod kaprol in gospod feldvebel
ga je zaprl, dokler ni bil popolnoma
vojaško izvežban. Ko pa je bila prva
„izobrazba“ končana, je vojak pris-
segel. To se je zgodilo tako: Zjutraj
zgodaj so postavili vojaka na dvo-
rišče. Potem so ga ogledovali vsi po
vrsti: gospod kaprol, gospod feldve-
bel, gospod lajtnant in strašni gospod
hauptman. Ko je bil vojak dobro
preledan, so ga peljali na travnik.
Tam so stale dolge vrste vojakov,
ki so se tresli. Imeli so sicer pri sebi
puške in bajonete, pa so se vseeno
tresli. Nato so se začeli čudeži. Pr-
vi čudež: Na iskrem konju je prija-
hal gospod major. Vojak sicer ni ve-
del, kdo in kaj je to, ampak videl je,
kako se pred majorjem tresejo sam
strašni gospod hauptman! Preteklo
je nekaj minut in zopet so na iskrem
konju prihajali gospod oberst. Vo-
jak sicer ni vedel, kdo in kaj je ta
oberst, ampak videl je zopet, kako
se pred njim tresejo sam strašni go-
spod hauptman in še strašnejši go-
spod major! Zopet nekaj minut. Se-
daj je pa zapela trobenta in vojak je
videl, kako se tresejo sam strašni
gospod hauptman, major in oberst.
In ko je prihajal mimo njega na po-
hlevnem konju gospod general, se je
vojak kar sesedel od samega svete-
ga strahu pred postarnim gospo-
dom. Zopet nekaj minut — trobenta
zapoje dvakrat. Isti prizor: Eksce-
lencia! Vse se je treslo, celo sam
gospod hauptman. Nato odmor, dolg
odmor in grobna tišina. Trobenta zo-
pet zapoje, sedaj pa trikrat! Zopet
odmor. Kar se začne iz daljave bli-
žati konj, na konju pa gospod, star
in suh. In zatresla se je eksclencia,
zatresel se je general, zatresel se je
oberst, zatresel major, zatresel celo
sam gospod strašni hauptman! Vo-
jaku pa, ki je držal v svoji roki pu-
ško in bajonet, je srce padlo za pod-
plate in se je tudi tresel v svetem
strahu in si je rekel: Kaj in kakšni
morajo biti šele sam gospod ercher-
cog ali césar! Potem je prisegel, če
ni hotel biti zaprt. In ko je prišel zo-
pet v kasarno, je bil vojak, pravi vo-
jak, poln strahu in slepe pokorščine.
Če so se tresli sam strašni gospod
hauptman, kaj pa je hotel on? In
navadno se je tresel, dokler ni umrl,
kakor se tresejo ljudje še danes,
dokler ne pomro, čeprav ne vedo,
zakaj. Tresejo se, pa je.

Fantje — k vojakom! Dvajset
let stari podporučnik (nekdanji lajt-
nant) prejema mesečno okoli 14 ti-
soč kron, dvorni svetnik z 20 leti
službe pa nekaj okoli 6 tisoč kron.
Jugoslavija ni militaristična država.

Zakaj plačujemo davke?

Poroka. V nedeljo ali ponedeljek
se je poročil v Belgradu princ Pavel
z neko grško princezino. V dunaj-
skem listu „Neues Wiener Journal“
je natančno popisana nevestina oble-
ka, od — do. Narodne dame, ki se
za take zadeve zanimajo, naj berejo
„Neues Wiener Journal“.

**Obupno stanje orožnikov v Čr-
ni gori.** Minulega meseca je dospelo
na posamezne postaje pod poverljivi-
m spisom povelje, da se začasno
dodeli od V. žand. brigade kar sto
mož Slovencev k II. brigadi v Sara-
jevo in sicer „odmah“. Dogodilo se
je, da je večina orožnikov dodelje-

nih v Bosno in Hercegovino, bilo na
dodelitvi v Trbovljah zaradi rudar-
ske stavke, drugi pa so komaj iz do-
delitve na svoje postaje dospeli, de-
narno popolnoma izmožgani. Ne gle-
de na to, se jih je kar zopet dodelilo
in tiralo še v večji obup. — Ne ugo-
varjamo temu, da se orožnike do-
deli, kadar jih kliče država in dolž-
nost, vendar pa je predpostavljenih
starejšin dolžnost, da orožnikom, ki
jih odpošlje tako daleč, preskrbi vsaj
prosto vožnjo, ali pa, da se jim da
potrebni kredit, da nimajo nepotrebnih
stroškov. Kako naj orožnik dospe
na določeno mu mesto, ko še denarja
za potreben kruh ne poseduje, pa se
še zahteva, kadar je službeno odpo-
slan, da sam plača vlak. Pripomni-
mo, da ako orožnik karte ozir. voz-
nega lista ne poseduje — ker ga pri
izstopu vlaka mora oddati — nima
pravice zahtevati povračila stroškov,
ozir. da se mu jih naknadno izplača.
Dosti je orožnikov dodeljenih k II.
žand. brigadi, ki še danes pričakuje
na obljubljeni jim povišanje ter bre-
dejo v nove dolgove. Ne glede na
naše bedno stanje in večno nevar-
nost za svoje življenje vsled komi-
tov, smo še vendar po večini vsi
polni fantovskega humorja posebno
pri obiranju uši in pokončevanju ste-
nic. Priporočamo pa, da ako bodo
nove dodelitve za semkaj, naj vsak
orožnik prinese seboj glavnik za uši
in kako imenitno pokončevalno sred-
stvo za stenice. Ako bo imel te dvo-
je reči seboj lahko upa, da se bo za-
mogel postaviti v bran tem dvem
gospodarjem. Za brambo proti komi-
tom pa dobi tukaj vsak, preden
gre v službo, od doma seboj 50 na-
bojev in dve bombi. Slednje naj čuva
vsak kakor punčico svojega očesa
za slučaj, da ga napadajo iz zasede
komitaši in nima več nobene pomoči
proti njim, da si še sam konča z
bombo svoje življenje — kar je sklep
vseh tukajšnjih slovenskih orožnikov.
Kajti bolje je, da si konča življenje
sam, kakor pa, da bi prišel komita-
šem v roke ki bi ga na najstrašnejši
in nečloveški način mučili, kar so že
z nešteti našimi orožniki naredili.
To je kratek opis našega obupnega
stanja. Mi storimo svojo dolžnost, da
lovimo in preganjamo državni nevar-
ni komitaše, ali vlada ne upošteva
našega truda in žrtev ter nam ne da
zaslužnega plačila. Kedaj bo naša
vlada odprla oči? Pozdrav iz Črne
gore!

Orožnik.

Prosimo še enkrat vse one cenj.
naročnike, ki še niso plačali naročni-
ne na podlagi že preje poslanih polo-
žnic, da nam označeni znesek takoj
pošljejo, ali pa nam list vrnejo, da ne
bodemo lista brez potrebe pošiljali.

Opozarjamo na današnji oglas
tvrdke „Danica“ Majzelj & Rajšelj,
Ljubljana, Turjaški trg 1.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih
tovaren Peter Kozina & Ko. so prizna-
no najboljši in najcenejši. — Dobite jih
povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg
štev. 20, na drobno Aleksandrova ce-
sta št. 1.

Najboljši premog, drva in oglje
kupte najcenejše pri
Družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.

ZA KMETE.

Skrbite za dobre hleve!

Zadnja leta pred vojno je živi-
noreja v Sloveniji prav lepo napre-
dovala. Slabe in malovredne pasme
so začeli zamenjavati z dobrimi, za
naše podnebje pripravnimi pasma-
mi, izboljševati so začeli travnike,
mlekarstvo in sirsarstvo se je dvig-
nilo zlasti potom tozadevnih za-
drug, in ponekod so začeli graditi
tudi vzorne, moderno urejene hleve.
Moderni hlevi so pa danes pre-
cej draga reč, in vsak si ga ne mo-
re zgraditi. Zato pa je treba posku-
šati vse, da storimo vsaj to, kar je
v naši moči.

Dober hlev mora biti pred-
vsem **zračen** in primerno **svetel**.

Brez zraka in solnea ni življenja. V
tem oziru se pri nas silno mnogo
greši. A s kako neznatnimi stroški
se da ta napaka popraviti! Naj si bo
hlev lesen ali zidan, povsod se da
napraviti odprtino za primerno
okno ali več oken. Take male »sle-
pe line«, kakor jih večkrat vidimo
po deželi, so za nič, ker skozi male
line ne prihaja v živalsko bivališče
niti dovolj svežega zraka niti do-
volj svetlobe in solnea.

Mnogi pravijo, da so na hlevih
poštena okna zato odveč, ker bi
bilo sicer v hlevu premrzlo. To ni
res. Žival ima v sebi mnogo gor-

kote in ne bo zmrznila kar čez noč, pač pa bo zdravju živali mnogo več koristil svež in čist zrak kakor pa topli smrad.

Druga zahteva: Hlev mora biti **snažen**. A koliko nespametnih gospodarjev imamo še, ki očistijo hlev le vsake kvatre enkrat in še takrat zmečejo iz njega le debel gnoj, vso mogočo nesnago pa še vedno pustijo v hlevu. To živalim škoduje.

Vsaka žival brez izjeme ljubi snago. Ta čut živali za snago pa moramo vpoštevati s tem, da damo živali priliko in možnost, da snaga ostane. To dosežemo tako, da napravimo tla nekoliko poševna in da privežemo žival bolj na dolgo, da se lahko od svojega ležišča odmakne. Po nekoliko poševnih tleh se odceja voda lahko v mal žleb, ki ga speljemo naravnost v gnojno jamo in ki se da lahko čistiti, odpadke pa je treba vsak dan izmetavati. Tako

bo ležišče za žival vedno suho in primerno **toplo in žival bo ostala zdrava**, ker bo imela dovolj zraka, dovolj svetlobe in dovolj toplote in ji ne bo treba ležati ali stati cele mesece v globokem kupu gnoja.

To so glavni pogoji dobrega hleva, ki jih vsak gospodar lahko pripravi za svojo živino, če se le nekoliko giblje. Koliko pa zaleže krma živalim, ki žive v dobrih hlevih, in koliko zaleže živalim, ki so vedno mokre in v nesnagi, o tem pa vas bo poučil lahko vsak živinorejec.

Najbolje pa je, če poskusite to sami.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani

Popolnoma varno nalozite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z. o. z.

ki se je preselila iz hše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka, v tekočem računu

5½%

vezane za dobo pol leta

6½%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg 21.
priporoča po nizkih cenah svojo zalogo damskih in žalnih klobukov.

FR. SLOVNIK LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufaktur.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Jugoslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, D. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci kupujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po pošti Din 30'60.

Knjigarne in prodajalci popust.

SVETLIN KREMA prvovrstna prima vazelin za usnje v lesenih in pločevinastih skatljicah in parketno voščilo, najboljši izdelki, priporoča tvrdka

J. Kordiš,

Ljubljana, Vegova ulica stev. 2.

Mojim cenjenim odjemalcem je gotovo še v dobrem spominu

„Plemenita kosa“

katero so l. tošnja sezijo dobili od mene. Uljudno naznanjam, da bom tudi prihodnje sezijo oddajal Plemenite kose v komisijo ter prosim svoje cenjene odjemalce in druge interese, da mi takoj naznanijo približno množino in dolžino, koliko bodo potrebovali, da bom zamogel točno z vsako množino postreči. Za kvaliteto kos se prevzame polna garancija in se vsaka kosa, ki bi ne odgovarjala zahtevam kmetovalca, zamenja za dobro. Priporočam se za obilni odjem.

Mihael Omahen
glavni zastop. za Slovenijo.
Višnja Gora.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni cen. Ambalaža in pločevine.

Export „Jugoeksim“ Import
trgovska družba
Vekoslav Pelc in drugovi v Ljubljani,
Vegova ulica št. 8.

Trgovina s špecerijskim, kolonijalnim, materijalnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

Čisto zastojne, ampak po izredno nizkih cenah dobite

vse vrste sukna, hlačevin, žame a, barhenta, flanele, klota, platna, trikotaže, jopic, pletov, ogrinjalk, nogavic, prvovrstnih nahrbtnikov, v vseh velikostih (domač izdelek) in najrazličnejše drugo blago

v novootvorjeni trgovini

„DANICA“
MAJZELJ & RAJŠELJ
LJUBLJANA, TURIAŠKI TRG 1.

(bivša „Preskrbovalnica“)

Samo dobro, solidno blago. Postrežba točna.

Cene konkurenčne.

Istotam se otvori v kratkem oddelek za usnje vseh vrst. — Vsak si naj ogleda. — Nikdo ni prisiljen kupiti.

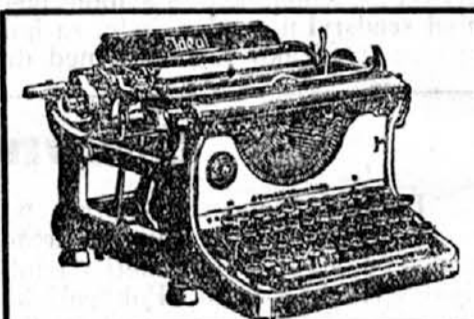
Na drobno. Na debelo.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

THE REX CO

LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.

Telefon št. 268.

Najboljši pisalni, razmnoževalni in kopirni stroji.
VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavi: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Trgovska banka d. d., Ljubljana

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica številka 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPNA BANKA)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjice, Meža-Dravogr., Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in ima nad 130 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih skladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu